

VALSTYBINĖ MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBA

Biudžetinė įstaiga, Siesikų g. 19, LT-07170 Vilnius, tel. + 370 5 242 0108,
el. paštas info@vmvt.lt, <https://vmvt.lrv.lt/lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188601279

Trakų rajono savivaldybės administracijai
El. p. info@trakai.lt

2024-11-13 Nr. BG-(1.9E)-3028

Kopija
UAB „Trakų vandenys“
El. p. kanceliarija@trakuvandenys.lt

DĖL GERIAMOJO VANDENS KOKYBĖS TRAKŲ IR LENTVARIO MIESTUOSE

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT), vadovaudamasi Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 744 „Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nuostatų patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 5 punkto nuostatomis, vykdo valstybinę geriamojo vandens priežiūrą ir nagrinėja vartotojų bei abonentų skundus dėl geriamojo vandens saugos ir kokybės Lietuvos Respublikos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatyme nustatyta tvarka.

VMVT informuoja, kad pastaraisiais metais Lentvario m. ir Trakų m. gyventojai dažnai kreipiasi į VMVT dėl nepatenkinamos tiekiamo geriamojo vandens kokybės: nepriimtinos spalvos, juodų nuosėdų, kurios periodiškai atsiranda jų vartojamame vandenyje. Taip pat gyventojai nerimauja dėl vandentiekio vamzdynuose susikaupusių mangano nuosėdų, kurios patenka į tiekiamą geriamąjį vandenį dėl vandens slėgio, krypties pokyčių, vandentiekio tinklo praplovimo ar valymo ir gali kelti pavojų gyventojų sveikatai.

VMVT informuoja, kad Lentvario m. ir Trakų m. gyventojams geriamasis vanduo tiekiamas iš UAB „Trakų vandenys“ valdomos Varnikų vandenvietės. VMVT, vykdydama valstybinę geriamojo vandens priežiūrą, nuo 2016 metų atliko net 14-iolika UAB „Trakų vandenys“ Varnikų vandens tiekimo sistemos patikrinimų, iš kurių daugiau kaip pusę patikrinimų buvo pagal gyventojų, vartojančių tokį vandenį, skundus (nuo 2016 m. VMVT užregistruoti 9 Lentvario ir Trakų miestų gyventojų pranešimai (skundai) dėl nepatenkinamos geriamojo vandens kokybės; daugiausiai gyventojų skundų užregistruota 2023 m.).

VMVT pažymi, kad, nors (dėl Varnikų vandenvietės požeminiame vandenyje esančių padidintų mangano, geležies kiekių) požeminį vandenį stengiamasi ruošti taip, kad atitiktų teisės aktų reikalavimų nuostatas, tačiau kai kuriais atvejais UAB „Trakų vandenys“ tiekiamame geriamajame vandenyje nustatomi padidinti mangano, geležies kiekiai. 2015–2023 m. laikotarpiu UAB „Trakų vandenys“, vykdydami Varnikų vandenvietės tiekiamo geriamojo vandens programinę priežiūrą (stebėseną), atliko 33 mangano tyrimus, iš kurių 3 tyrimai parodė, kad yra viršyta Lietuvos higienos normos HN 24:2023 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimuose“, patvirtintuose Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-455 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 24:2017 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (toliau – Higienos norma) nustatyta mangano vertė (50 µg/l): 2020 m. 1 mėginyje nustatyta mangano vertė – 137 µg/l (neatitiktis priežastis susijusi su vandens vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekiu), 2023 m. 2-uose mėginiuose nustatytos mangano vertės buvo 80 µg/l ir 84 µg/l (neatitiktis priežastys susijusios su vandens paruošimu).

VMVT pažymi, kad, vadovaujantis Higienos normos nuostatomis, manganas yra indikatorinis geriamojo vandens rodiklis, t. y. su kenksmingu poveikiu žmonių sveikatai tiesiogiai nesiejamas, tačiau jis yra neparuošto vandens savybės, geriamojo vandens ruošimo ir tiekimo technologiją rodantis mikrobiologinis, cheminis ar fizikinis rodiklis, kuris yra tiriamas, siekiant nustatyti geriamojo vandens saugos ir kokybės pažeidimo požymius, įspėti apie pavojų žmonių sveikatai ir imtis reikiamų priemonių rodiklių. Higienos normoje nustatyta mangano vertė – 50 µg/l.

VMVT atkreipia Jūsų dėmesį, kad [Pasaulio sveikatos organizacijos \(toliau – PSO\) naujame Geriamojo vandens kokybės gairių leidime \(2022 m. kovo mėn.\)](#) buvo atnaujintos rekomendacijos dėl daugelio cheminių medžiagų ir mangano. Nustatyta laikinoji rekomendacinė mangano vertė, pakeičianti ankstesnę, su sveikata susijusią vertę: „Bendras mangano kiekis: 0,08 mg/l (80 µg/l), apsaugantis nuo neurologinio poveikio jautriausiai subpopuliacijai – buteliuku maitinamiems kūdikiams – ir atitinkamai visai populiacijai. Ši rekomendacinė vertė yra laikina dėl daugelio galimų neatitiktis, kas atspindi faktoriaus 1000 sudėties neatitiktis“. Iki šiol, Pasaulio sveikatos organizacijos nuomone, poveikio sveikatai neturinti ar turinti nereikšmingą poveikį mangano vertė geriamajame vandenyje buvo 0,4 mg/l (400 µg/l).

Be to, Pasaulio sveikatos organizacijos naujame Geriamojo vandens kokybės gairių leidime nurodyta, kad kietųjų mangano dalelių buvimas gali sukelti vandens priimtumo problemų. Mangano koncentracija, kuri yra daugiau kaip 0,02 mg/l (20 µg/l), gali kelti vartotojų nepasitenkinimą dėl vandens spalvos pakitimo ar santechnikos ir skalbinių dėmių. Mangano, kaip ir geležies, buvimas geriamajame vandenyje gali sukelti nuosėdų kaupimąsi paskirstymo sistemoje. Net esant 0,02 mg/l koncentracijai, manganas vamzdžiuose gali nusėsti mangano oksidų pavidalu kaip juodos nuosėdos.

Su sveikata susijusi orientacinė mangano vertė 0,08 mg/l yra didesnė už netirpus mangano priimtumo ribą. Priešingai nei netirpus manganas, tirpus manganas (II) yra bespalvis ir vizualiai neaptinkamas, todėl pakitusios spalvos vanduo negali būti patikimai naudojamas, norint įvertinti, ar yra vandenyje mangano.

VMVT pažymi, kad UAB „Trakų vandenys“ 2024-11-04 informavo VMVT Priežiūros departamento Vilniaus apygardos priežiūros skyrių, kad 2023 m., gavus tyrimų rezultatus dėl Varnikų vandenvietės geriamojo vandens mangano normos viršijimo, UAB „Trakų vandenys“ atliko Varnikų vandenvietės vandens kokybės gerinimo įrenginių derinimo darbus, vykdo nuolatinę geležies, mangano kontrolę naudodami testus, kontrolės rezultatus užrašo į VGĮ priežiūros žurnalą. 2024 m.

mangano viršijimų nepastebėta. Vykdamas geriamojo vandens stebėseną šių metų birželio mėnesio 6 d., atlikus geriamojo vandens „B“ grupės rodiklių tyrimus, nustatyta, kad mangano ir geležies parametrų vertė neviršija normos ir yra atitinkamai: 11 µg/l ir 134 µg/l. 2024 m. vartotojų skundų dėl padidinto mangano kiekio UAB „Trakų vandenys“ negavo.

VMVT, atsižvelgdama į atnaujintą PSO nuomonę dėl mangano, ir į tai, kad kontrolės priemonės, skirtos vartotojams tiekiamame geriamajame vandenyje sumažinti mangano kiekį, apima ne tik į paskirstymo sistemą patenkančio mangano kiekio sumažinimą, bet ir paskirstymo sistemoje esančio mangano oksido nuosėdų kiekio skirstomojoje sistemoje (taikant geriausią vandentiekio tinklų valymo praktiką) sumažinimą, prašo informuoti, kokių trumpalaikių ir ilgalaikių priemonių numatoma imtis, siekiant užtikrinti UAB „Trakų vandenys“ Varnikų vandenvietės tiekiamo geriamojo vandens atitiktį Higienos normos reikalavimams.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Direktorė

Audronė Mikalauskienė

Vilija Galdikienė, tel. +370 5 249 1709, el. p. vilija.galdikiene@vmvt.lt